

GRAĐANSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

GRAĐANSKE PRIČE IZ PREDGRAĐA

Građanski odgoj i obrazovanje

Naslov projekta:

„Građanske priče iz predgrađa – male priče o velikim ljudima“

Područje istraživanja:

- provođenje istraživanja o ljudima čija imena nose ulice upisnog područja Osnovne škole „Braća Bobetko“ Sisak

Cilj INA GOO: izgrađivanje učenika kao aktivnog građanina koji uočava probleme lokalne zajednice i školskog okruženja te detektira i pronalazi odgovore na iste.

Ishodi učenja i kompetencije koje su razvijane u projektu proizlaze iz odgojno-obrazovnih očekivanja kurikuluma Građanskoga odgoja i obrazovanja:

- učenik sudjeluje u aktivnostima koje promiču toleranciju, multikulturalnost i multietičnost, solidarnost i komunikaciju u školi, lokalnoj zajednici i šire,
- učenik promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici,
- učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.

Voditelj: Ante Krpan, educirani predavač , voditelj INA GOO

Tim: učenici polaznici izvannastavne aktivnosti GOO sedmih i osmih razreda

Trajanje: projekt se provodi kroz 35 sati rada u izvannastavnoj aktivnosti GOO

Cilj projekta:

Afirmiranje predgrađa kao dijela Siska i multikulturalne i multietničke cjeline u kojoj se promiče tolerancija i skladan suživot njegovih stanovnika. Razgovor i promicanje tradicije urbanog identiteta Capraga kao mjesta susreta i interakcije kultura i religija, bogatog vrijednostima i značenjima, kroz izradu malog leksikona s kratkim biografijama ličnosti čija imena nose ulice upisnog područja naše škole.

Marijan Cvetković, antifašistički borac i hrvatski političar, i predsjednik Predsjedništva Socijalističke Republike Hrvatske od 1982. do 10. svibnja 1983. (Sisak, 13. X. 1920 – Zagreb, 12. IX. 1990).

Jedan od organizatora antifašističkog pokreta u Hrvatskoj. Zajedno s V. Janićem Capom osnovao kraj Siska 22. VI. 1941. Prvi sisački partizanski odred, kojemu je bio politički komesar. Bio je, među ostalim, sekretar KK KPH u Sisku, zamjenik komandanta Banijskoga partizanskog odreda 1942, u 1942. komandant Moslavačkog bataljona, odnosno Moslavačkog odreda, 1943. komesar 16. slavonske omladinske brigade »Joža Vlahović«, komesar 12. slavonske divizije, 1944. sekretar Okružnog komiteta KPH u okupiranom Sisku. Nakon toga raspoređen je kao načelnik u Oznu za sjeverozapadnu Hrvatsku, a od veljače 1945. načelnik je Ozne za Zagreb. Nakon rata bio savezni ministar za industriju, organizacijski sekretar CK SKH, član Izvršnoga komiteta CK SKJ, predsjednik Saveznog odbora SUBNOR-a, potpredsjednik Skupštine SFRJ te predsjednik Predsjedništva SRH (1982–83).

Mijo Bobetko (Crnac kraj Siska 1912. – 1943.), antifašistički borac.

Od 1935. sudjeluje u organizaciji i provođenju radničkih istupa u sisačkoj rafineriji „Shell“. U kolovozu 1941. uključuje se u rad sisačkog Prvog partizanskog odreda. U 2.svj.ratu obnaša odgovorne dužnosti, a pogiba 1943. na dužnosti zapovjednika brigade „Matija Gubec“.

Mato Bobetko (Crnac kraj Siska 1921. – Mečenčani 1941.), antifašistički borac. Na dužnosti zapovjednika voda poginuo pokraj sela Mečenčani na Baniji.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line runs down the right side of the area, creating a margin for notes.

Dragan Bobetko Maga (Crnac kraj Siska 1916.- 1946.), anti-fašistički borac.

Od 1936. član SKOJ -a i aktivan član i sekretar KPJ u Talionici Caprag i Crncu. Formiranjem sisačkog Prvog partizanskog odreda i odlazi na Baniju, Posavinu te zapadnu Moslavinu gdje postaje zapovjednik 6. bataljona banijskog NOP odreda. U toku rata bio je komesar 16. omladinske brigade „Joža Vlahović“, komesar PPK brigade i 9. divizije KNOJ-a. Poginuo je 1946.

Braća Kavurić

Zvonimir Kavurić (Zagreb, 28. prosinca 1901. — Zaprešić, 5. listopada 1944.) je bio hrvatski arhitekt.

Po zanimanju je bio arhitekt i likovni umjetnik. Studirao je arhitekturu u Zagrebu, radio u Pragu i Parizu, a od 1934. godine djelovao je u Zagrebu u gradskom građevinskom uredu. Postigao je velike uspjehe u većem broju natječajnih radova i izveo nekoliko značajnih ostvarenja, poput zgrade Banovine u Splitu ili kupole Meštrovićeva paviljona na današnjem Trgu žrtava fašizma u Zagrebu. Bio je i član lijevo orijentirane likovne grupe „Zemlja“. U Zagrebu je radio je na stvaranju narodnooslobodilačkih odbora i bio tajnik NOO-a Zagreba. Uhitili su ga ustaše i zatim objesili s još devet antifašista, 5. listopada 1944. godine, u Zaprešiću pokraj Zagreba.

Stjepan Kavurić (Zagreb, 19. prosinca 1905. — Logor Lepoglava, lipanj 1942.) je bio hrvatski sindikalni radnik i sudionik Narodnooslobodilačke borbe.

Godinama je bio zaposlen u Zagrebačkoj električnoj centrali, a 1933. godine je postao član njezine organizacije KPJ. Za vrijeme vlade Dragiše Cvetkovića bio je uhićen i upućen u logor Lepoglavu. Po dolasku ustaša na vlast u travnju 1941. godine, svi zatočenici su predani njima u ruke. U lipnju 1942. godine, ustaše su njega i još trideset logoraša zatočili u samicu, bez hrane i vode. Naposljetku su provalili iz ćelije, napali ustaško osoblje u logoru i pritom su svi pobijeni.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

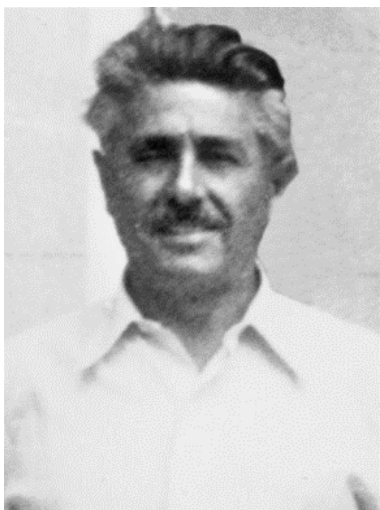
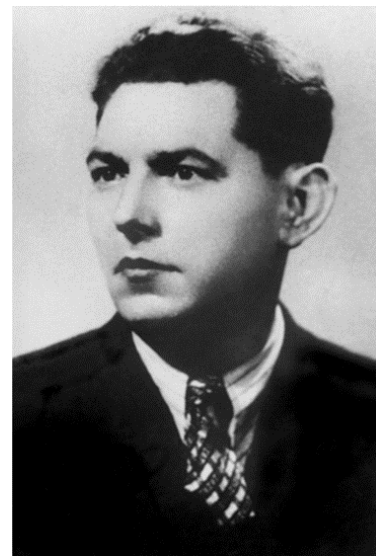
Josip Kraš, hrvatski političar (Vuglovec kraj

Ivanca, 26. III. 1900 – Karlovac, 18. X. 1941).

God. 1919., nakon izučenoga pekarskog zanata u Varaždinu, postao članom KPJ. Od 1926. tehnički voditelj i jedan od urednika lista Borba. Na osnivačkom kongresu KPH (1937) izabran za člana CK; 1938–39. organizacijski sekretar CK KPH. Zagovarao politiku suradnje s HSS-om i na izborima 1938. podržao listu V. Mačeka, zbog čega je 1939. smijenjen. Od 1940. član CK KPJ, djelovao u ilegali te bio jedan od organizatora antifašističkoga pokreta u Zagrebu. Od svibnja 1941. organizator ustanka na Kordunu, Baniji, u Gorskom kotaru i Hrvatskome primorju. Poginuo u ustaškoj zasjedi u Karlovcu.

Ukazom Predsjedništva Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije, 26. srpnja 1945. godine, među prvim borcima Narodnooslobodilačke vojske, proglašen je za narodnog heroja. Njegovi posmrtni ostaci su poslije rata, preneseni u Zagreb i sahranjeni u Grobnicu narodnih heroja groblju Mirogoj.

Josip Kraš je uz Radu Končara, bio jedna od najvećih partizanskih ikona u poslijeratnoj Hrvatskoj i Jugoslaviji. Godine 1950. tvornica za proizvodnju slatkiša „Union“ osnovana 1911, je dobila ime po njemu.

Andrija Hebrang, hrvatski političar (Bačevac kraj Virovitice, 21. XI. 1899 – Beograd, ? 11. VI. 1949).

Bio je član Komunističke partije Jugoslavije od 1919. godine. Između 1928. i 1940. godine nalazio se u zatvoru. Članom Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske postao je 1941. godine. Političkim tajnikom CK KPH bio je između 1942. i 1944. godine, a članom Politbiroa CK KPJ 1943. godine da bi godinu kasnije, 1944., bio smijenjen zbog naglašeno samostalne zavnohovske politike. Bio je povjerenikom za trgovinu i industriju u NKOJ-u 1944. godine a Ministrom industrije u vladi Tito–Šubašić.

Sukobio se s Politbiroom oko koncepcije gospodarskoga razvoja 1946. godine. Kritiziran zbog zagovaranja hrvatskih interesa. Isključen iz Politbiroa i iz KPJ 1948. godine i optužen da je surađivao s ustašama i sabotirao gospodarsku politiku. Ubijen je u zatvoru. Hebrang je bio žrtva komunističke represije, a Hrvatski sabor ga je rehabilitirao 1992. godine.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

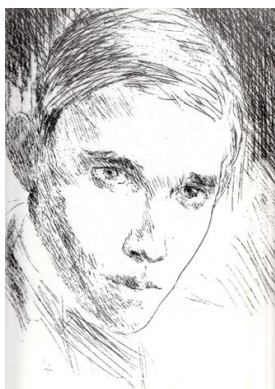
A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Milan Steiner (Sisak, 2. lipnja 1894. – Zagreb, 4. prosinca 1918.), bio je hrvatski slikar i grafičar.

Rođen je 2. lipnja 1894. godine, na uglu „Treće“ sisačke ulice. Pad kao dojenčeta dadilji iz ruku i teška operacija pluća kojom mu je s ulica, iz parkova, kazališta, iz kavana...odstranjeno desno plućno krilo ostavili su trajne posljedice na njegov život, no to ga nije spriječilo da završi zagrebačku Privremenu višu školu za umjetnost i obrt (kasnije Akademija Likovnih umjetnosti) 1916. u dobi od 22 godine.

U nepunih pet godina nastao je njegov opus, koji se svojom kvaliteto-
tom profilirao kao posebna cjelina u hrvatskom slikarstvu. Steinerov
opus broji oko četiristo djela, tematski i tehnikom vrlo raznolikih.
Iznimno su ga privlačili svakodnevni prizori

Unatoč raznim zdravstvenim problemima, svoju životnu sjetu, tugu i
bol pretočio je u mnoga svoja umjetnička djela te će u povijesti osta-
ti zapamćen kao autor nekih od najljepših slikarskih djela našeg sli-
karstva prošlog stoljeća. Njegov je život okončan prerano umro je u
prosincu 1918. u dobi od samo dvadeset i četiri godine od španjolske
gripe.

**Krešimir Baranović, hrvatski skladatelj i dirigent
(Šibenik, 25. VII. 1894 – Beograd, 17. IX. 1975).**

Od 1915. do 1943. dirigent Opere HNK-a u Zagrebu (1929–40. i
njezin ravnatelj), koja u to doba doživljuje jedno od svojih najsjaj-
nijih razdoblja.

Prvi je u Hrvatskoj dirigirao izvedbom opera *Boris Godunov* M. P.
Musorgskoga 1918. i *Katarina Izmajlova* D. Šostakoviča 1937., prvi
je na zagrebačku pozornicu postavio najvažnije balete I. Stravin-
skoga, prvi je izvan Češke izveo Smetaninu operu *Libušu*.

U sezoni 1927/28. dirigent je pri baletnoj trupi A. Pavlove na njezi-
noj europskoj turneji, te dugogodišnji dirigent zbora Lisinski. Prvih
godina drugog svjetskog rata bio je zatočen u logoru Stara Gradiš-
ka; potom je neko vrijeme bio dirigent radijskog orkestra u Brati-
slavi (1943) te direktor tamošnje Opere (1945/46). Od 1946. do
1964. profesor je dirigiranja i orkestracije na Muzičkoj akademiji u
Beogradu te od 1951. do 1961. dirigent i direktor Beogradske fil-
harmonije. Od 1954. redoviti je član JAZU (sada HAZU) u Zagrebu.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Ljubo Babić, hrvatski slikar, grafički oblikovatelj i scenograf, povjesničar umjetnosti i muzealac (Jastrebarsko, 14. VI. 1890 – Zagreb, 14. V. 1974).

Jedna od središnjih osobnosti hrvatskoga umjetničkoga života prve polovice XX. stoljeća, višeslojno je utjecao na hrvatsku umjetnost i kulturu. Osim kao likovni umjetnik, Babić se istakao oblikovavši velik broj plakata i naslovnica knjiga te popratnih ilustracija, a bio je i vrstan scenograf. Za svoje scenografije 1925. godine na Međunarodnoj izložbi dekorativnih umjetnosti i moderne industrije u Parizu osvojio je Grand prix.

Istaknuo se i kao vrstan i vrlo bitan likovni kritičar te povjesničar umjetnosti koji je priredio nekoliko značajnih književnih izdanja i izložbi o povijesti hrvatske i svjetske umjetnosti (pr. *Umjetnost kod Hrvata u XIX. i XX. stoljeću*, *O umjetnosti kod Poljaka*, *Zlatni vijek španjolskog slikarstva*, *Francusko slikarstvo XIX.*, *O slikarstvu Japana*). Suorganizator je i pokretač važnih kulturnih manifestacija poput Hrvatskoga proljetnog salona (1916.), a 1929. godine osniva Grupu trojice s J. Mišeom i V. Becićem. Autor je i mnogih muzejskih i galerijskih postava. Privatnu slikarsku školu otvorio je 1914. godine, a od 1940. godine je profesor na Umjetničkoj akademiji u Zagrebu.

Godine 1964. dobiva nagradu „Vladimir Nazor“ za životno djelo.

Miroslav Kraljević (Gospić, 14. prosinca 1885. – Zagreb, 16. travnja 1913.), hrvatski slikar i kipar.

Slikarstvo je studirao u Beču i Münchenu, gdje u klasi Huga Habermanna susreće Josipa Račića i Vladimira Becića. Udaljavaju se od tada dominantnog stila - akademizma i utemeljuju moderno slikarstvo u Hrvatskoj, a Kraljević se približava impresionizmu i odlazi u Pariz kako bi se bolje upoznao s francuskim slikarstvom toga doba. Ondje se upisuje na Académie de la Grande Chaumière, koju ubrzo napušta. Radi u Meštrovićeveu, a potom u vlastitu atelijeru na Montparnasseu. Objavljuje karikature u satiričnom listu

Panurge. Godine 1912. u Zagrebu priređuje prvu i za života jedinu samostalnu izložbu u salonu Ulrich.

Među najpoznatijim su mu djelima *Djevojčica s lutkom*, *Autoportret s lulom*, *Mali autoportret s paletom*, *Bonvivant*, *Park Luxembourg* te *Veliki ženski akt*.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Ivan Dragutin Stjepan Zajc, znan kao Ivan pl. Zajc (Rijeka, 3. kolovoza 1832. – Zagreb, 16. prosinca 1914.), bio je hrvatski skladatelj, dirigent i pedagog. Utemeljitelj je hrvatske opere kao umjetničke ustanove, a opernu umjetnost u Hrvatskoj obogatio je i u stvaralačkom smislu.

Najznačajniji je glazbenik koji je djelovao u Hrvatskoj u posljednjoj trećini 19. stoljeća. Njegova opera “Nikola Šubić Zrinski” je najpopularnije glazbeno scensko djelo, a prvi put je izvedeno 4.11.1876. godine u tadašnjem Narodnom kazalištu u Zagrebu. Zajc je posjedovao lakoću skladanja, a njegov doprinos hrvatskoj glazbi je neizmjeran. Iza sebe je ostavio opus koji se sastoji od oko 1200 različitih djela za komorne sastave, orkestar i klavir, zatim 50 kantata, 19 opera, 26 opereta, 19 misa, oratorij Oče naš, 200 zborova, 14 Ave Maria i 170 solo pjesama.

U vrijeme dok je u Hrvatskoj vladala potpuna glazbena stagnacija Zajc je svojim djelovanjem stvorio je hrvatsku operu sa suvremenim repertoarom.

Vjekoslav Karas (Karlovac, 19. svibnja 1821. – Karlovac, 5. srpnja 1858.), hrvatski slikar i skladatelj

Vjekoslav Karas prvi je poznati školovani hrvatski slikar druge polovice 19. stoljeća. Jedan je, uz Josipa Račića, od najpoznatijih mitskih hrvatskih umjetnika koji je zbog nerazumijevanja okoline život okončao tragično, samoubojstvom. Karasovo nesustavno slikarsko školovanje započinje skromnim podukama kod karlovačkih slikara amatera. Zahvaljujući pokroviteljima, 1838. odlazi na školovanje u Italiju u Firenzu i Rim. Za povremenih boravaka u Zagrebu prihvaća Gajeve ilirske ideje. Zbog nepovoljne materijalne situacije, 1848. konačno se vraća u Hrvatsku. Stalna neimaština prisiljava ga da putuje po Hrvatskoj i Bosni te prihvaća ponudne narudžbe. Od 1852. do smrti naizmjenično živi i radi u Karlovcu i Zagrebu.

Najvažnija Karasova djela su: Rimljanka s lutnjom, Majka izlaže Mojsija na obalu rijeke, Ana Krešić, Miško Krešić, Portret Josefine Barac – Bernardić, Dječak, Autoportret.

Zbog svog senzibiliteta ne može podnijeti nerazumijevanje i nedostatak poticaja za daljnji rad u vlastitoj sredini. Njegov život završava tragičnim samoubojstvom u rijeci Korani 5. srpnja 1858. godine.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line runs down the right side of this area, creating a margin for notes.

Pavao Markovac (rođen 5. travnja 1903. godine u Zagrebu – 17./22.7.1941., Dotrščina). Hrvatski muzikolog i publicist.

Pripada najaktivnijim kulturnim djelatnicima u Hrvatskoj između dvaju svjetskih ratova. Nakon što je stekao doktorat iz muzikologije u Beču 1926, dolazi u Zagreb i do smrti 1941. razvija široku aktivnost kao glazbeni urednik na radiju, glazbeni publicist i kritičar, skladatelj, izvođač i voditelj amaterskih ansambala u okviru radničkoga pokreta kojemu se oko 1932. priključio.

Njegovo pravo prezime je bilo Ebenspanger, ali ga je 1923. godine promjenio u Markovac.

Njegovo je djelovanje uvijek bilo društveno angažirano, a iz općeg prosvjetiteljskog i didaktičkog preraslo je, slijedom lijeve političke opredijeljenosti, u prosvjećivanje radničke klase.

Radio je na zagrebačkom radiju i u tvornici gramofonskih ploča Edison Bell Penkala. Uređivao je Glazbeni vjesnik i Muzičku reviju. U razdoblju 1927–41. objavio je oko 600 članaka, studija, eseja, rasprava i kritika.

U proljeće 1941. uhićen i zatvoren u kaznionici Lepoglava i logoru Kerestinec. Nakon proboja iz logora uhvaćen je i strijeljan u Dotrščini između 17.7. i 22.7.1941.

Božidar Adžija , hrvatski pravnik i publicist (Drniš, 24. XII. 1890 – Zagreb, 9. VII. 1941).

Osnivač je Radničke čitaonice i biblioteke 1926/27. godine. Autor je brojnih stručnih i popularnih studija i brošura iz filozofskog, političkog, ekonomskog, sociološkog i drugih područja. Uhićivao ga je i zatvarao kraljevski jugoslavenski režim, a utamničili u logoru Kerestincu i pogubili ustaše, u znak odmazde za atentat na ustaškog agenta. Za narodnog heroja proglašen je 26. srpnja 1945. godine ukazom AVNOJ-a.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Ognjen Prica, hrvatski političar i publicist, ljevičarski intelektualac, jedan od osnivača KPJ (Ilidža, BiH, 27. XI. 1899 – Zagreb, 9. VII. 1941).

Studirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, protjeran zbog političke djelatnosti, diplomirao u Beču. U Zagrebu je 1928–29. uređivao *Borbu*. Nakon uvođenja šestosiječanjske diktature (1929) bio je uhićen, a 1930. osuđen na sedam godina zatvora u Srijemskoj Mitrovici i Lepoglavi. U Zagrebu postaje član Agitpropa CK KPJ. Zajedno s B. Adžijom pokrenuo je 1937. časopis *Znanost i život*. Zbog polemike s Krležom bio je jedan od glavnih sudionika sukoba na književnoj ljevici.

God. 1941. uhitile su ga i potom strijeljale vlasti NDH (zajedno s B. Adžijom i O. Keršovanijem te s još sedam istaknutih intelektualaca, u prvoj skupini talaca koja je strijeljana u znak odmazde za ubojstvo policijskog agenta Lj. Tiljka).

Nikola Maraković - Nina (Hrvatska Kostajnica, 3. listopada 1912. — Miljevina, 13. lipnja 1943.) bio je sudionik Narodnooslobodilačke borbe i narodni heroj Jugoslavije

Rođen je 3. listopada 1912. godine u Hrvatskoj Kostajnici. Osnovnu školu je završio u rodnom mjestu, a gimnaziju je pohađao u Kostajnici, Glini i Zagrebu. Poslije završetka gimnazije, upisao se na Pravni fakultet na Zagrebačkom sveučilištu. Godine 1939., je bio jedan od osnivača Akademskog kluba „Ante Radić“ u Sisku.

Poslije stvaranja NDH 1941. godine, u Sisku je organizirao je sabotaže i diverzije, prikupljao oružje i slao ga na Baniju i ostalo. U siječnju 1942. godine, napustio je Sisak i otišao na oslobođeni teritorij na Baniji, gdje je 1942. godine postavljen za prvog zapovjednika novoosnovane Sedme banijske udarne brigade. Ta brigada je tijekom bitke na Neretvi i Sutjesci djelovala kao zaštitnica Vrhovnog štaba NOVJ-a te vodila teške borbe za zaštitu Središnje bolnice NOVJ-a. U borbi kod Prozora, u ožujku 1943. godine, borci njegove brigade su vodili neprekidne jedanaestodnevne borbe za zaštitu ranjenika.

Poginuo je 13. lipnja 1943. godine kod sela Miljevina, tijekom Bitke na Sutjesci. Odlukom Vrhovnog štaba 6. srpnja 1943. godine, proglašen je za narodnog heroja.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side of the area, creating a margin for notes.

Kata Pejnović (Smiljan kraj Gospića, 23. ožujka 1899. – Zagreb, 10. studenog 1966.) bila je hrvatska političarka, narodni heroj

Rođena je 23. ožujka 1899. godine u selu Smiljan kraj Gospića. Zemljoratkinja, majka petero djece. Od 1938. član je KPJ. Organizator antifašističke borbe u Lici. U jednom pokolju u Smiljanu tijekom ljeta 1941. ustaše su joj ubile supruga i tri sina.

Na Prvom zasjedanju AVNOJ-a u Bihaću, 1942. godine, bila je izabrana za vijećnicu AVNOJ-a (tada je bila jedina žena-vijećnik AVNOJ-a. Iste godine, na Prvoj konferenciji AFŽ-a u Bosanskom Petrovcu, izabrana je za predsjednicu AFŽ Jugoslavije.

Na Prvom i Drugom zasjedanju ZAVNOH-a birana je za vijećnicu, a na Trećem zasjedanju 1944. i za članicu Predsjedništva ZAVNOH-a, stala je uz bok Vladimiru Nazoru i Andriji Hebrangu .

Poslije rata, bila je potpredsjednica Sabora NR Hrvatske. Umrla je 10. studenog 1966. godine u Zagrebu. Godine 1968., pokopana je u Grobnici narodnih heroja na zagrebačkom groblju Mirogoju. Za narodnog heroja proglašena je 1968. godine.

Otokar Keršovani (Trst, 23. veljače 1902. – Zagreb, 9. srpnja 1941.), bio je hrvatski novinar, publicist, književni kritičar i političar.

Rođen u Trstu, školuje se u Pazinu, Karlovcu, studira u Zagrebu i Beogradu. Godine 1924. postaje novinar, 1926. član SKOJ, a 1928. član KPJ. Zalaže se za ravnopravnost spolova. Uhićen je 1928. i 1930. godine zbog članstva u KPJ. Osuđen je prvo na godinu dana, a zatim i na deset godina zatvora. Pušten je u veljači 1940. godine, a u ožujku 1941. godine, pred izbijanje rata, ponovno je uhićen i zatvoren u zatvoru Kerestinec.

Ustaše su ga, nakon dolaska na vlast, pogubile strijeljanjem zajedno s Božidarom Adžijom, Ognjenom Pricom i Zvonimirom Richtmannom u Dotrščini u znak odmazde za ubojstvo redarstvenoga agenta Lj. Tiljka.

Njegovo ime nosilo je nakladno poduzeće osnovano 1954. u Rijeci, a 1958. Društvo novinara Hrvatske (danas Hrvatsko novinarsko društvo) utemeljilo je Nagradu »Otokar Keršovani«, koja se od 1966. dodjeljuje kao nagrada za životno djelo.

DJELA: Rat i mir. Zagreb 1946 (dva izd.). — Izbor članaka. Beograd 1960. — Povijest Hrvata. Rijeka 1971. — Kulturne i povijesne teme. Izbor iz djela. Pula—Rijeka 1979.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area for taking notes, featuring horizontal grey lines and a vertical red margin line on the right side.

Milan Makanec (Zagreb, 11. srpnja 1843. – Zagreb, 2. srpnja 1883.), hrvatski političar, odvjetnik i publicist.

Doktorirao je pravo u Beču 1867. godine, u Zagrebu od 1867. profesor kaznenoga prava, od 1868. i međunarodnoga. Kao član Narodne stranke borio se protiv Hrvatsko-ugarske nagodbe (zbog čega je 1870. otpušten iz službe) i držao je najvećom zadaćom stranke borbu protiv dualizma.

1870. izabran je za tajnika novoustrojene Trgovačko-obrtničke komore u Vojnom Sisku, gdje je surađivao u oporbenom dnevniku *Zatočnik* te 1871. pokrenuo i uređivao glasilo *Novi pravnik*.

U Petrinji 1874. otvorio odvjetničku pisarnicu i sudjelovao u osnivanju štedionice; kao gradski vijećnik 1875.–77. zauzimao se za izgradnju krajiške željeznice. U Hrvatski sabor biran za zastupnika u izbornom kotaru Karlovac 1871. i 1872. te u kotarima Sisak, Samobor i Kraljevica 1875. (zadržao mandat za Sisak); redovito član Odbora za pravosuđe. U brojnim tekstovima u Primorcu iskazivao je svoje političke stavove o potrebi suradnje Hrvata i Srba.

Jedan od boljih govornika svojega doba, zapažen parlamentarac, lucidan promatrač i sudionik političkih prilika, Makanec nije uspio znatnije izmijeniti odnose u hrvatskoj politici.

Rade Končar (Končarev Kraj, Korenica, 28. listopada 1911. – Šibenik, 22. svibnja 1942.) bio je revolucionar i antifašistički borac.

Od 1940. sekretar Komunističke partije Hrvatske, organizator partizanskih odreda u Hrvatskoj 1941. godine. Talijanski okupatori su ga uhitili i nakon mučenja osudili na smrt. Končar ni pod mučenjima nije nikoga odao. Strijeljan je u Šibeniku, na Šubićevcu, 22. svibnja 1942. godine, s 25 drugih antifašista.

Ubrzo postaje jedna od najvećih partizanskih ikona. U kolovozu 1942. prvi je proglašen narodnim herojem Jugoslavije. Do kraja socijalističke vladavine, on predstavlja jednu od skoro mitskih

figura narodnooslobodilačke borbe. U tom sklopu, ponavljale su se njegove riječi talijanskim sucima: "Milosti ne tražim, niti bih je imao prema vama"; te vojnicima koji su ga svezali za stup i pucali mu u leđa: "Pucajte u prsa kukavice". Veliki broj tvrtki, od kojih neke i danas postoje, prozване su po njemu; najpoznatija od njih je Končar Elektroindustrija d.d. iz Zagreba. Po njemu su dobivale ime mnoge ulice i trgovi. Spomenike su mu, među ostalim, izradili Vanja Radauš, Vojin Bakić i Nikša Njirić.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Josip Račić (Horvati pokraj Zagreba, 22. ožujka 1885. – Pariz, 19. lipnja 1908.), hrvatski slikar.

Ubraja se među utemeljitelje hrvatske moderne.

Učio je litografski zanat u Zagrebu, a 1904. godine otišao je u Beč pa u München, gdje upisuje crtačku školu u kojoj s Hermanom, Becićem i Kraljevićem čini zasebnu grupu nazvanu "Die kroatische Schule".

Godine 1908. otišao je u Pariz igdje stvarao seriju akvarela s motivima pariških mostova, avenija i parkova. Pronađen je ustrijeljen u hotelskoj sobi (policijsko izvješće kao uzrok smrti navodi samoubojstvo pištoljem); pokopan u skupnoj grobnici na pariškom groblju Bagneux. Do danas se ne zna je li izvršio samoubojstvo ili ga je netko ubio.

Iza sebe je ostavio antologijska djela hrvatske umjetnosti, od kojih su najpoznatija "Majka i dijete", "Djevojka pred ogledalom", "Portret gospođe u crnom", "Autoportret"...

Zlatko Milković je o njegovu životu napisao roman Buđenje (1939), monografije su mu posvetili Marcel Gorenc (1951), Matko Peić (1985), Igor Zidić (2009) i Grgo Gamulin (2010), a retrospektivne izložbe priređene su mu u NMMU-u u Zagrebu 1961. i 2008.

Njegovim imenom nazvani su godišnja likovna nagrada lista Vjesnika (1969–2010) i izložbeni prostor NMMU-a u Margaretskoj ulici 3 u Zagrebu.

Mirzet Kadić, (Bišćani, općina Prijedor, 16. ožujka 1962. – Zborište, bosanska Posavina, BIH, 2. listopada 1992.), hrvatski branitelj.

Uspješan nogometaš, član generacije SD "Metalac" koja osvaja najveći uspjeh kluba (poluzavršnica kupa maršala Tita - nogometno kup natjecanje u bivšoj Jugoslaviji).

U obranu Hrvatske uključio se tijekom 1991. godine.

Kao dočasnik Hrvatske vojske u 2. gardijskoj brigadi poginuo 2. listopada 1992. godine.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

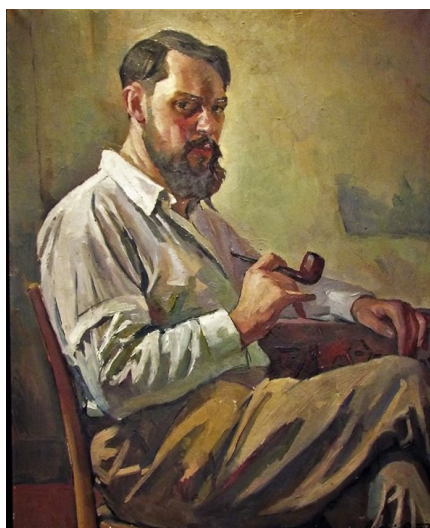
A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Vladimir Becić, hrvatski slikar, reporter i fotograf (Slavonski Brod, 1. VI. 1886 – Zagreb, 24. V. 1954). Jedan od predvodnika modernoga hrvatskoga slikarstva.

Iako je studirao pravo u Zagrebu, njegova prava strast bila je slikarstvo te pohađa privatnu slikarsku školu kod Crnčića i Čikoša Sesije. Godine 1906. upisuje slikarsku Akademiju u Münchenu (s Račićem i Kraljevićem), a zatim prelazi u Pariz na Académie de la Grande Chaumière.

Popularnost stječe za vrijeme Prvog svjetskog rata kao ratni slikar i izvijestitelj. Nakon rata odlazi u Blažuj kraj Sarajeva, gdje otvara atelijer i živi do 1923. godine kada prelazi u Zagreb na Akademiju likovnih umjetnosti. Na Akademiji je predavao više od dvadeset godina. S Ljubom Babićem i Jerolimom Mišom osnovao je umjetničku Grupu trojice, a od 1934. godine redoviti je član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (danas HAZU).

Njegovi rani radovi – *Akt pred ogledalom*, *Djevojka kod stola*, *Mrtva priroda* i dr., s djelima Račića i Kraljevića čine kompleks hrvatske slikarske moderne. Poslije Prvog svjetskog rata prelazi na neoklasicizam – *Planinski pejzaž s potokom*, *Mirjana*, *Portret I. Meštrovića ...*, a zatim prelazi na bujni realizam. U tom razdoblju nastaju njegovi najbrojniji radovi – *Zlarin*, *Portret kćeri sa šeširom*, *Ribar*, *Vera*, *Mira*, *Bosanski pejzaž* i mnogi drugi.

zanesen francuskim modernizmom, posebno Cézanneom, otvorio je put prema čistom slikarstvu u hrvatskoj umjetnosti, dok je kasnijim okretanjem kolorizmu sudjelovao u stvaranju jedne od najplodnijih hrvatskih slikarskih struja. Retrospektivne izložbe priređene su mu u Zagrebu u Umjetničkom paviljonu 1984. i u Galeriji Klovićevi dvori 2018. godine.

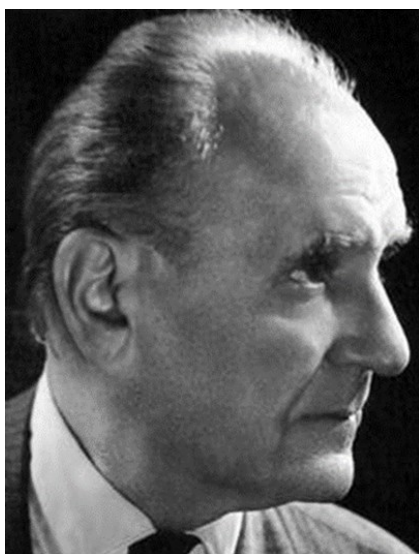
Vujo Banjanin, (Ponori kraj Otočca 1910. – Sisak 1946.), bio je antifašistički borac, pripadnik Prvog partizanskog odreda.

Metalski radnik, član KPJ 26.7.1941. pridružio se sisačkom partizanskom odred. Borio se na području oko Siska i na Baniji, kasnije radi kao sekretar Kotarskog komiteta KPH Dvor, pa sekretar Kotarskog i Okružnog komiteta Banije. 1946. godine umire skrhan bolešću. Sahranjen je na sisačkom groblju Viktorovac. Dobitnik je Partizanske spomenice 1941. te ordena bratstva i jedinstva 1. reda. U okrilju Željezare Sisak do 1971. djelovao je KUD „Vujo Banjanin“.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area for taking notes, featuring horizontal grey lines and a vertical red margin line on the right side.

Ivo Tijardović, hrvatski skladatelj i dirigent (Split, 18. IX. 1895 – Zagreb, 19. III. 1976).

Glazbu je učio u Splitu i Beču, gdje je studirao arhitekturu. Završio je Dramsku školu u Zagrebu.

Bio je ravnatelj Opere te prvi intendant splitskog HNK, intendant HNK u Zagrebu i ravnatelj Državnoga simfonijskog orkestra poslije filharmonije.

Skladateljski se oslanja na folklor i nacionalni glazbeni izraz, posebice Dalmacije. Osim opera Dimnjaci uz Jadran (1951), Marko Polo (1960) i Dioklecijan (1969), mjuzikla Katarina Velika (1960), glazbene komedije Doživljaj u Šangaju (1937), scenske glazbe za Juditu M. Marulića (1940) i Ribarske svađe C. Goldonija (1956) skladao je osam opereta, a najistaknutije su mu "Mala Floramye" i "Splitski akvarel", koje dočaravaju splitski ambijent između dva svjetska rata.

U godinama drugog svjetskog rata i talijanske okupacije Dalmacije sudionik je u radu Jedinog narodnooslobodilačkog fronta i u ilegalnom Gradskom NOO-u, čiji je predsjednik bio od svibnja 1942. do rujna 1943. Bio je član ZAVNOH-a i predsjednik Oblasnog NOO-a za Dalmaciju. Zajedno s grupom splitskih intelektualaca 1943. godine krenuo je u partizane 1943. U to vrijeme obradio je pučku splitsku pjesmu Marjane, Marjane i priredio više koncerata za ranjenike u Italiji, u Visu i u Splitu. U Split je došao s Kazalištem narodnog oslobođenja 1944. godine obnovivši kazališni život.

U opernom stvaralaštvu zanimao se temama iz prošlosti i bliskim povijesnim zbivanjima. Bavio se i slikarstvom, a radio je kao ilustrator, dirigent, koreograf, karikaturist, novinar, prevoditelj. Zapaženo djelo je opereta posvećena nogometnom klubu Hajduk Split pod nazivom "Kraljica lopte".

Dobio je Nagradu »Vladimir Nazor« za životno djelo (1970).

Ivo Tijardović

Maks Cajner, antifašistički borac. Pripadnik Saveza komunističke omladine Jugoslavije i član Mjesnog komiteta SKOJ – a za Sisak. Iz Siska na partizanski teritorij dolazi u proljeće 1942. Poginuo u ratu. Spomen obilježje podignuto na pročelju Gimnazije Sisak kao spomen ploča bivšim učenicima gimnazije poginulim u antifašističkim redovima.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Ivan Goran Kovačić, hrvatski pjesnik, pripovjedač, esejist i prevoditelj (Lukovdol, 21. III. 1913 – okoli- ca Foče, Bosna i Hercegovina, ? 12. VII. 1943).

Jedan od najistaknutijih hrvatskih književnika u razdoblju prije i tijekom II. svjetskoga rata.

Ime Goran uzeo kao znak pripadnosti zavičaju. U Zagrebu završio gimnaziju 1932, polazio studij slavistike na Filozofskom fakultetu do 1935, potom se posvetio književnomu i novinarskomu radu.

Otišavši potkraj 1942. s Vladimirom Nazorom u partizane, intenzivno se bavio pisanjem; ubili su ga četnici nakon što se bolestan sklonio u istočnobosansko selo Vrbnicu. Njegov

grob godinama ostao je nepoznat, baš onako kako je bio poželio u pjesmi *Moj grob* (svojevrni epitaf samomu sebi). Njegovo počivalište pronađeno je 1957. godine. Dio njegovih pronađenih posmrtnih ostataka položen je godine 1996. u memorijalni spomenik u Lukovdolu.

Autor je znamenite proturatne poeme *Jame*. Jedno je od najvećih djela svjetske proturatne književnosti. Izdanje na francuskome jeziku iz 1948. godine (*La fosse commune: poème*) ilustrirao je Pablo Picasso a Paul Éluard umjesto predgovora napisao je pjesmu "Tombeau de Goran Kovačich" ("Grob Gorana Kovačića").

Prevođen je na njemački, engleski, francuski, talijanski, ruski, češki, slovački, poljski, slovenski, makedonski, rumunjski, mađarski, grčki, bugarski, turski i albanski jezik te esperanto. God. 1964. utemeljeni su pjesnički susreti Goranovo proljeće, na kojima se dodjeljuju nagrade Goranov vijenac (od 1971) i Goran za mlade pjesnike (od 1977), a od 2003. u književnoj razmjeni i suradnji s francuskom pjesničkom manifestacijom Proljeće pjesnika objavljuje se dvojezični zbornik *Mars poetica*.

U Lukovdolu (1958) i Zagrebu (1964) postavljeni su mu spomenici (Vojin Bakić).

Ivica Bujić, narodni heroj, (Slavonska Požega, 10. XII 1913 — Gojilo, 6. IX 1942).

Od 1936. je član KPJ. U capraškoj Talionici željeza izabran je u prvi sindikalni odbor gdje pokreće borbu za sklapanje prvoga kolektivnog ugovora, koju uspješno privodi kraju. 22. VI 1941. pridružuje se prvom partizanskom odred. Sudionik je bitaka u sastavu Sisačkog odreda, Banijskoga partizanskog odreda i Banijske proleter-ske čete. Istaknuo se u napadu na neprijateljsko uporište Kamen-sko u Slavoniji u lipnju 1942, te iste godine u kolovozu u bitki kod sela Pasikovci i 6. IX 1942. u uništenju naftnog izvora Gojilo, gdje je čisteći preostalo mitraljesko gnijezdo i poginuo. Narodnim herojem proglašen je 20. XII 1951.

Ivica Bujić

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area for taking notes, featuring horizontal grey lines and a vertical red margin line on the right side.

Domagoj (Domagous, Domogous), hrvatski knez (vladao oko 864. do 876).

Ne pripada vladarskoj obitelji Trpimirovića, pa se pretpostavlja da je na prijestolje došao uz pomoć protubizantske stranke. Papinska mu je kancelarija dala naslov dux, a mletačka ga kronika uz dux oslovljava i s princeps. S Mlečanima je sklopio mir 865. i potvrdio ga davanjem talaca. God. 871. sudjelovao je s hrvatskim brodovljem i zajedno s franačkim carem Ludvigom II. u zauzimanju

Barija, koji su tada držali Arapi. Čvrstom je rukom vodio unutrašnju politiku. Uspješno je ratovao protiv Mlečana na moru. Učestali pohodi hrvatskih brodova protiv mletačkih prekinuli su 872. primirje. Mlečani su se obratili papi Ivanu VIII. za pomoć i posredovanje, pa je papa u pismu 874. pozvao Domagoja da spriječi gusarenje kako se ono ne bi provodilo pod njegovim imenom. Iste godine Domagoj je i ugušio urotu koja je, vjerojatno po uputama iz Bizanta, skovana protiv njega. God. 875., u doba arapskog napada na mletački Grado, Hrvati su napali gradove na zapadnoj obali Istre i poharali Umag, Novigrad, Sipar i Rovinj. Sukobi su nastavljeni i 876., a te je godine Domagoj i umro. U tom kontekstu mletački ljetopisac Ivan Đakon naziva ga »najgori knez Hrvata«. Suprotno njemu, papa Ivan VIII. obraća se »slavnom knezu« Domagoju. Njegova je vladavina u mnogočemu bitna za Hrvatsku. Utro je put hrvatskom odbacivanju bizantskog utjecaja, uspješno se suprotstavljao Veneciji i usmjerio Hrvatsku prema kasnijoj samostalnosti.

Branimir (Branimerus, Branimirus, Brannimerus, Breanimir), hrvatski knez (? , prva polovica IX. st. – ?, nakon 892).

Na vlast je došao nakon što je svrgnuo probizantskog kneza Zdeslava u svibnju 879. Nastojao je svojoj državi osigurati političku samostalnost i od Bizanta i od Franaka. Obratio se papi Ivanu VI-II., kojemu iskazuje vjernost, pa ga ovaj priznaje zakonitim vladarom, a Hrvatsku neovisnom državom. Za Branimira počinje snaženje hrvatske srednjovjekovne države, kojoj Bizant za svoje interese u dalmatinskim gradovima plaća danak mira (tributum pacis), a Mleci pristojbu (census) za slobodnu plovidbu duž istočne jadranske obale. Za Branimirove vladavine uvedeno je, najvjerojatnije, hrvatsko bogoslužje u crkvi i proširila se djelatnost Metodovih učenika (sam je Metod proputovao Hrvatskom 880., na putu za Rim). Vrijeme njegove vladavine obilježeno je i velikom crkvenom graditeljskom aktivnošću, o čemu svjedoče sačuvani epigrafski natpisi (natpisi s njegovim imenom su najbrojniji među pronađenim epigrafskim spomenicima s imenima ranosrednjovjekovnih hrvatskih vladara). U ispravama i u natpisima na kamenim spomenicima Branimir se naziva princeps, comes i dux.

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

Trpimir I., hrvatski knez, vladao približno od 845. do 864. On je prvi vladar koji se nazivao knezom (ili vojvodom) Hrvata (Chroatorum dux). Svoje je sjedište imao na Klisu i u Bijaćima kraj Trogira, a možda i u Kninu. God. 852. dao je sastaviti darovnicu (Trpimirova darovnica) kojom je splitskomu nadbiskupu potvrdio imanja splitske Crkve na hrvatskom području te mu darovao desetinu sa svojega kliškog posjeda, a kao zahvalu za određenu količinu srebra koju mu je splitski nadbiskup dao za samostan u Rižinicama. Veći dio teksta darovnice autentičan je, ali je dio umetnut poslije. Iz darovnice je vidljivo da je kršćanstvo tek počelo prodirati u Hrvatsku (nema kršćanskih imena), da je Trpimir bio okružen županima nepoznatih ingerencija, te da je nastojao organizirati dvor po uzoru na franačke (kapelani kao voditelji kancelarije). U darovnici Trpimir ističe da je vladar Hrvata »milošću Božjom«, što znači naglašavanje samostalnosti, a spominjanje italskoga kralja Lotara I. u dataciji treba shvatiti kao formalno priznavanje njegova vrhovništva. Osim titule dux, i titula dominus (gospodin) u Čedadskom evanđelju svjedoči o njegovu samostalnom statusu.

U Klisu od 1991. djeluje Hrvatsko društvo »Trpimir«, u Kaštel-Starom i Zagrebu održan je 1992. skup o Trpimirovoj darovnici, ogranak MH u Kaštelima u pol. 1990-ih pokrenuo je Biblioteku Trpimir, a u RH se od 1995. za izniman prinos neovisnosti, cjelovitosti i međunarodnom ugledu države, njezinoj izgradnji i razvoju odnosa s drugim zemljama dodjeljuje Red kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom. Obrađivan je i publicistički, romansirano (T. M. Bilosnić, *Hrvatski knezovi i kraljevi*. Zadar 2007; N. Budak, *Hrvatski vladari*. Zagreb 2013), te u dokumentarno-igranoj TV seriji (*Hrvatski kraljevi*, 2011, D. Burić).

Samostalno istraži i doznaj više podataka o osobama navedenim na prethodnoj stranici, a dodatne činjenice i zanimljivosti zapiši na prostor za bilješke na ovoj stranici:

A large rectangular area with horizontal grey lines for writing. A vertical red line is positioned on the right side, creating a margin for notes.

IZVORI:

<https://hr.wikipedia.org/wiki/>

<https://enciklopedija.hr/>

<https://hbl.lzmk.hr/>

<https://sisak.hr/>

<https://www.udruga2gbr-gromovi.hr/>

Đ.Zorko i J.Jagačić – Borić: Sisački biografski leksikon, NKČ Sisak 2006.

I. Šustić: Spomenici revolucionarnog radničkog pokreta, NOB – a i socijalističke revolucije na području općine Sisak, Muzej Sisak, 1982.